

Dumahîk : Zimanê Xwe ...

guhertin ji aliyê giştî ve hat pejirandin, ji xwe dibe xurtî ji ziman re, û heger ew guhertin veqetandin be. Qonaxa pêşî şelişandinê ji xwendevan re durist dike, û dûvre bi vî rengî şêwezar tên afirandin.

Mirovê nivîskar be, bivê nevê, dixwaze ku ew bê xwendin, û gelek kes tê bigihêjin çi dinivîse. Ji ber vê Peyvan dibijêre û dixebitîne taku xwendevanê wî têbigihêje û nameya wî durist werbigire. Heger ji xwênerên Inglîzî re nivîsand, peyvên Inglîzan dixebitîne, û heger ji xwênerên Kurd re nivîsand peyvên Kurdan dixebitîne. Ziman jibo wê ye ku guhdar (xwêner) tê bigihêje, neku bêjer (nivîser) tê bigihêje.

Heger nivîsarekî an saziyek nivîseran biryar dan, ku şûna peyva Inglîzî (door=dêrî) peyva (dor) bi heman wate bixebitînin. Bêgoman ew biryar nerewa ye û herdem ev peyva (vekîta) nû (dor) mîna şaşiyêke vekîtê wê diyar bibe. Ji ber vê jî tukes biryarê nade, ku vekîta peyveke Inglîzî biguhere.

Yek ji sedemên ku dibêjin zimanê inglîzî û zimanê (şêwezarê) Emerîkî, vekîta peyvên mîna (colour= reng) û (color = reng).

Di kurdî de jî ev cotê peyvan (şaredarî-şarevanî) yan (pêşeroj-paşeroj) bûne kêşe ji zimanê me re.

Bi Farisî peyva (der = di, di hundur de) û bi kurdî (der = derve). Peyva pašeroj li ba hinan (paşeroj= ayînde) ye, û li ba hinin din (paşeroj = dema borî) ye.

Ev peyvên mîna (şaredar, şarevan, pêşeroj pašeroj) şêwezarên kurdî hîn bêtir dûrî hev dikin.

Çima ev rengê nêzikayiyê ji zimanê kurdî re peyda dibe.

1 - Rastiyeke taybet bi nivîskarê Kurd heye, ku bi kêmayî jibilî kurdî bi zimanekî pir baş dizane (Erebî, Tirkî, Farisî), piranî sê- çar zimanan pir baş dizanin. Lê hinin ji wan dixwazin vekîta peyvên kurdî biguherin, yan

alfebeya kurdî biguherin. Belkî rojekê bixwazin çermê me biguherin, ji bo an vekirîtir an tarîtir be.

Belê kesên wisa diramin, zimanê kurdî cuda ji zimanên mirovan dibînin, ev jî encama psykolociya biçûkbûnê ye. Bera em kûr bawer bin, ku zimanê her miletekî li ser rûyê zemînê berhemê zîrekiya mirovane ye, her wisa zimanê kurdî jî.

2 – Di salên sihî de, **Mîr Celadet** alfebeyek, rêziman û xebatên din pêşkêşî miletê xwe kir. Navê wî ciwamêrî bilind bû. Gelek ji me dixwazin wek wî bikin, alfebe, rêziman û peyvin nû çêkin.

Mîr Celadet di serdemeke mêtûyî taybet de dijîya û nema ew serdem tucar vedigere. Ya din jî mirov dikare bibêje ku **Celadet** li gel HAWARA xwe tenê bû û dengê xwe gihand gel, bi kêmayî bi şêwezarê kurmançî. Lê îro bi deh hezarên nivîskar, zimanzan, pispor, zanîngeh û korê zanyarî hene. Bi sedan an bi hezaran alavên ragihandina bêjeya kurdî hene.

Kurd dibêjin "Heçê berê gula zerê". Mîr bû gula zer ya zêrîn. Zîrekên me dikarin ew jî di warekî din de bibin gula xurû zêr, û va babeta yekgirtina şêwezarên kurdî hiş, zîrekî û karê rewşenbîran dixwaze û li meydanê ye.

3 – Dema hin desdirêjiya xebatên Mîr yên durist dikin. Piştî sedsalî hewlîdî alfebeya kurdî biguherin, rêziman diguherin ku şêwezarên kurdî ji hev dûr bibin, ... Mixabin hin saziyên rêzanî ji ber ne pisporên ziman in, pesindarî û xelatan bi van karên şaş vedikin. Diyar e, ku **xelatên nezaniyê** ne; nezan didin nezanan. Ev coreyên xelatan dibin mij berçavan digirin.

Xurtiya zimanê kurdî îro, di pêvajoya yekgirtina ziman e de ye, alfebe yek be, vekîta peyva kurdî nêzî hev bibe, taku bibe yek vekît. Tiştêk ji gencîneya peyvên kurdî nenas nemîne û peyv ji hemû şêwezaran bêne xebitandin.....

Hêjayî gotinê ye, ku zimanê weşana newrozê paqij e, ji bo ev erk (duristiya ziman) pêk bê, hûn dibînin çiqas nivîserên wê diwestin, ji bo ku vekîta peyva kurdî saxlem (wek ya kurdên din) be. Ji ber vê mirov dikare bêje, ku guhertina vekîta peyva (alfebe) bi (abe), li gel rêbazên weşana we nakunce.